СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 213. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 1-го листопаду, 1944. No. 213. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, November 1, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗМІНИ В ПОШТОВИХ ОПЛАТАХ ВІД 1. ЛИСТОПАДУ 1944

ВАШИНҐТОН. — Поштовий департамент пригадує, що з днем 1. листопаду входять у життя деякі нові постанови про оплату за поштову услугу. Оплата за звичайні листи не зміняється, але приходить зміна в оплатах за поспішні посилки, грошеві перекази і за обезпечення посилок. Дуже важна є нова постанова про вплату за неоплачені листи, що їх звичайно називають C.O.D. („за післяплатою"). Вона стає тепер вищою.

Точні відомости про нові оплати можна дістати в кожнім поштовім уряді. Одна з постанов, що відноситься до загалу, є оплата за поспішні листи (Special Delivery), яка досі коштувала 10 ц. від двох унцій. Нова оплата на поспішні листи буде виносити 13 ц. від листів, а по 17 ц. від інших поспішних посилок. Попри звичайні грошеві перекази (Money Orders) вводять ще й поштові новти по $10 за 5 центовою оплатою. Обезпечення на пакунки стає більше різнородне і назагал буде дешевше.

ЧАС ГОЛОСУВАННЯ ПРОДОВЖЕНИЙ В СТЕЙТІ НЮ ЙОРК.

ОЛБЕНІ (Ню Йорк). — Обидві палати стейтової леґіслятури зібралися на надзвичайне засідання на зазив ґубернатора Дюї і одноголосно ухвалили закон, щоб у дні виборів на президента, тобто 7. листопаду 1944. р. виборчі льокалі були вітворені 2 години довше, ніж бувало досі. Отже цього року можна буде віддавати голоси від год. 6. ранку до 9. ввечір.

ЩЕ ОДНА „ОСТОРОГА" ПЕРЕД ВИБОРОМ НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНҐТОН. — Директор Военної Мобілізації Бравдизії Джеймс Ф. Бирнс виголосив по радіо [illegible]ну, що дістати демократичного през[illegible] Зате як [illegible] часі, бо „така зміна без сумніву потягне за собою відложення перемоги у війні і буде загрозою для миру, за який наші хлопці воюють". Як причину до такої можливости Бирнс подав це, що Сталінови треба часу, щоб він познайомився з Дюїм, колиб він вийшов президентом.

ГИЛМАН БОРОНИТЬСЯ ПЕРЕД ЗАКИДАМИ КОМУНІЗМУ.

ВАШИНҐТОН. — Сідні Гилман, голова Комітету Політичної Акції видав письменний визов до кожного, хто докаже йому, що він мав щонебудь із Комуністичною Партією. Цей „визов" виданий з нагоди закидів підкомісії Дайеса, начеб то він намагався здобути „одну з великих партій" для комуністів. Гилман твердить, що він усе був ворогом комуністів.

МУСІЛИ ЗАСТРІЛИТИ ЯПОНСЬКИХ ПЛІННИКІВ.

ДЕНВЕР (Колоредо). — Три японські воєнні плінники, взяті в полон у морських боях на Тихому океані, потерпіли смерть в тутешньому загальному шпиталі. Всі три, ще коли їх узяли в полон, пробували позбавити себе життя через „гаракірі" (розпорення живота), але їм перешкодили американські вояки. Їх приміщено у шпиталі. Коли принагоді вони відмовилися слухати військової поліції у шпиталі, навіть кинулися бити сторожу. Треба було аж кликати військовий відділ з постою. Серед схватки впали вистріли і всі три бунтарі згинули.

НЕМА НАДІЇ НА СКОРЕ ПОСТАЧАННЯ ПАПЕРУ.

ВАШИНҐТОН. — Рада Воєнної Продукції оприлюднює вістку, що не можна надіятися правильного постачання паперу для друку перед літом наступного року. Скора перемога у війні в Европі не принесе ніякої зміни в постачанню паперу. Папір до Злучених Держав приходить з Канади, а тепер ріки позамерзали і з півночи не можна буде спровадити паперового матеріялу, поки не розмерзнуть ріки — пояснює Рада Воєнної Продукції.

МАТИ ПОМЕРЛА, ДІТИ ГОДУВАЛИ НЕМОВЛЯ.

НЮ ЙОРК. — Обезпеченевий аґент Лестер Левенстін переходив з поверха на поверх у домі під ч. 241 при Іст 38. вулиці і зачув, як до одних дверей гримали діти й кричали в середині мешкання. Коли виважив двері, 7-літній хлопчик Тамес і 3-літня дівчинка Алис жалувалися, що не можуть нагодувати свого одномісячного братчика, бо не стало їм молока у фляшці. „Мати хвора і спить, а її не можна добудитися" — пояснювали. Коли прибула поліція, виявилося, що мати померла перед 24 годинами, старші діти мали коклюш, а немовля репетувало з голоду. У шпиталі подають надію, що дітям не станеться нічого злого. Мати, Анна Стамп, була хвора довший час, її чоловік друкарський робітник, від довшого часу не показувався дома.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі".

Виясню́є причини відкликання ґен. Стилвела

НЮ ЙОРК. — Дарел Бериґен, кореспондент аґенції Юнайтед Прес у Китаю, а тепер вдома на відпустці, виясню́є в часописах причини відкликання ґенерала Джозефа В. Стилвела в такий спосіб: Китайський голова держави й начальний командант військ Чіянґ-Кай-шек у своїй боротьбі проти японців не може дати собі ради тому, що там є окрема націоналістична китайська армія, а окрема комуністична. Аліянти, які вислали свої місії і помічні військові відділи, рішилися перейняти провід у війні проти Японії і вибрали начальним командантом американського ґенерала Стилвела тому, що комуністи не хочуть піддатися під команду Чіянґ-Кай-шека. Китайський начальний командант на це не згодився і вислав до президента Рузвелта свої заміти проти такої постанови. У відповідь на це президент Рузвелт відкликав ґенерала Стилвела з Китаю, а американський амбасадор Клеренс Е. Ґос зрезиґнував зі свого становища. Перед виїздом ґен. Стилвел, як це велить китайський звичай, випив горнятко чаю з Чіянґ-Кай-шеком.

ДИВУЮТЬСЯ ВІДМОВІ СОВЄТІВ ВЗЯТИ УЧАСТЬ У МІЖНАРОДНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВАШИНҐТОН. — Відмова Совєтів взяти участь у Міжнародній Летунській Конференції викликала загальне здивування серед дипльоматів, бо закид Росії на адресу Швайцарії, начеб вона була фашистівська, ніхто не бере поважно. Швайцарія знана від століть як найбільше демократичний край у світі і взірець народоправства, отже не може підходити під поняття фашизму.

Урядові американські кола надіються, що Росія підпише міжнародні умови в справі летунства пізніше, але треба буде вести з нею окремі переговори.

Теперішною Міжнародньою Конференцією в Шікаґу буде проводити асистент секретаря стейту Адольф А. Берлі. — З Виніпеґу, в Канаді, наспіли вісти, що совєтські делеґати на летунську конференцію, які перебували на території Канади, виїхали літаком до Совєтів на підставі зазиву їхнього уряду.

Українські біженці в Франції працюють під американцями для американкької армії

НАЧАЛЬНА КОМАНДА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ (Франція). — Подаючи звідомлення про тимчасову передишку на Західнім Фронті, кореспондент часопису Ню Йорк Таймс описує великі труднощі, що їх треба побороти аліянтам, що посуваються щораз далі від французьких пристаней. [illegible] близько фронту дуже утруднює воєнні операції, бож треба постачати величезну армію в воєнне знаряддя і харчі на величезні розміри і все те довозити з дуже далеких пристаней. Що це вдасться, кажеться далі, треба завдячувати в першу чергу американському організаційному ґенієви. Та дуже цікава є теж замітка щодо цього, хто то тепер помагає американцям у тому постачанню. Отже кажеться, що американці застали в Франції велике число біженців з України, а теж з Чехословаччини і Польщі та Італії, що їх використовували передше німці для виконування примусової праці і поводились з ними як з невільниками. Тепер американська команда забрала тих людей, дала їм американський одяг і американську їду та ще платить по 40 центів денно. Кореспондент пише, що всі ті люди дуже з того вдоволені.

ВИСЛАЛИ ЄПИСКОПА ДО ТАБОРУ ІНТЕРНОВАНИХ

ПАРИЖ. — На приказ влади вислано до табору інтернованих римо-католицького єпископа Алберта Дютуа. Кажеться, що сталося це під впливом „ґрупи опору", що має бути контрольована комуністами. Єпископови закидають, що він мав виголошувати проповіди в дусі, зверненім проти Аліянтів, а теж проти підпольної акції. Акти обвинувачення відіслано прокураторови для дальших кроків, себто для евентуального поліційного арешту. Разом з тим американський кореспондент подає, що від часу звільнення Франції це є перший випадок такого поступовання влади з високим достойником Римо-Католицької Церкви.

ЗАСУДИЛИ РЕДАКТОРА ЧАСОПИСУ „МАТЕН"

ПАРИЖ. — Стефан Льозан, довголітний начальний редактор загально відомого французького часопису „Матен", зістав засуджений на 20 років арешту і конфіскату усього його маєтку за його прихильне становище до німців, виявлюване у писаних ним статтях. Льозан має 70 років. Від 1901 до 1940 обстоював приязнь Франції з Америкою і Британією, а в червні 1940 року відмовився прихильно писати в користь Німеччини. Підчас допитів заявляв і тепер, що „любить Америку", та що його дружина є „американка", але додав, що вірить, що та „війна могла була бути здержана, якщоб Америка була цього хотіла". Зате гостро критикував Англію. Присуд буде ще розгляненний касаційним трибуналом.

ІРАНСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ЗА СОВЄТАМИ

МОСКВА. — Тасс подає, що 20,000 людей демонструвало в Теґерані проти іранського уряду за відмову нафтових концесій Совєтам.

З БОЇВ З НАЦІСТАМИ В СЛОВЕНІЇ. — Як тяжко приходиться воювати в словенських горах з націстівськими окупантами, видно по тому образку, де в горах треба повстанцям перевозити волами або переносити на ношах ранених довгими простофами, заки їх приміститься в якомусь скритому шпиталі.

АЛІЯНТИ ЖЕНУТЬ НІМЦІВ В ГОЛЯНДІЇ ВЗДОВЖ 50-МИЛЕВОГО ФРОНТУ

НАЧАЛЬНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Найважніші бої аліянтів з німцями ведуться тепер у Голяндії, звідки німці намагались криловим ударом спинити розгін аліянтської офензиви в тому секторі в напрямі на захід. Отсей їхній плян не здійснився. Це вже певне, бо аліянтські частини женуть яких 40,000 німців в напрямі ріки Мози. Не можна вправді сказати, як це подавано передше, що всі ті німці попали уже в аліянтську засідку, але, як каже аліянтський комунікат, все це військо є в відступі, а аліянтський незначний наступ, що зачався тому тиждень біля Гертоґенбош перемінився тепер у велику офензиву.

СОВЄТИ НАСТУПАЮТЬ НА БУДАПЕШТ.

ЛОНДОН. — Вправді совєтські воєнні звідомлення не подають нічого особливого з воєнних подій на Мадярщині, але така є думка, що совєтські війська, що там нагромаджені тепер у великій скількости, вже почали нову офензиву. Вони перейшли ріку Тису і прямують у сторону мадярської столиці Будапешту. Таке теж передає німецьке радіо.

ЦІЛА КАРПАТСЬКА УКРАЇНА В СОВЄТСЬКИХ РУКАХ.

ЛОНДОН. — Совєтське звідомлення подало, що Четверта Українська Армія, що є під проводом ґен. Івана Петрова, заняла уже цілу Карпатську Україну, а тепер іде відбирати від німців Словаччину.

БОМБАРДУВАЛИ ВОРОЖІ КОРАБЛІ В МАНІЛІ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Летунська ескадра, що вилетіла з літаконосців Третьої Фльоти, завважила в пристані, в Манілі, три японські кружляки, заатакувала їх і завдала їм важкі ушкодження, а можливо один з них цілком знищила. Це було десь при кінці минулого тижня. Над цілим островом Лузоном ідуть тепер день за днем завзяті бої в повітрі, яких ціллю знищити цілковито ворожу повітряну силу, щоби тим робом лекше відбити цілі Филипини.

МІСТО КЕЛЬН БУДЕ ЦІЛКОМ ЗНИЩЕНЕ.

ЛОНДОН. — Впродовж 56 годин було аж шість британських налетів на місто Кельн (Кольонію) над Реном. Місто горить без перерви ще від суботи. А що воно й без того було вже бомбардоване десятки разів, то видно, що аліянтська тактика вимагає, щоб його цілковито знищити з стратеґічних зглядів. Це тому, що є побоювання, що німці можуть його вжити як базу для воєнних операцій. Знов американці бомбардували. 1,720 літаками Берлін та різні залізничі вузли й інші комунікаційні шляхи.

ЗНИЩЕНО 24,000 ЯПОНЦІВ НА ЛЕЙТЕ.

З ВОЄННОЇ КВАТИРИ НА ЛЕЙТЕ В ФИЛИПИНАХ. — Американські частини, що оперують на острові Лейте, здобули місто Харо, що було японською твердинею. Положене воно десь так посередині острова. До остаточної й рішальної битви на тому терені прийде біля Каріґара Бей. Звідтам уже японцям нікуди відступати і там буде кінцевий бій. З дотеперішних обрахунків виходить, що за останніх десять днів воєнних операцій японці втратили 24,000 вояків. Американські втрати виносять: 706 вбитих, 270 бракує, 2,245 ранених.

СЛАВНИЙ „МЕРИЛЕНД".

ВАШИНҐТОН. — До американської воєнної слави на морі ввійде з авреолею переможця старий панцирник „Мериленд", що ще з 1921 року. Його ушкоджено в Перл Гарбор в часі підступного японського нападу. Відреставровано його по довших заходах в такий спосіб, що в 1942 році „Мериленд" уже сповняв воєнну службу на морі. В воєнних операціях під Сайпаном його знов сторпедовано, а японське радіо подало, що панцирник цілковито знищений. Та відреставровано його в Перл Гарбор у рекордовім часі, бо продовж 49 днів, і від липня „Мериленд" знов на морі, а тепер відіграв визначну ролю в морській битві біля Филипинів.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВУ БИТВУ.

ЛОНДОН. — З перехопленого японського радія виходить, що японці готуються до нового морського бою з американською фльотою.

РАХУЮТЬ НА АМЕРИКАНСЬКУ „МЯГКІСТЬ".

ЛЕЙТЕ (Филипини). — Американські кореспонденти приносять цікаві вісти про те, що думають японці про Америку. А дістають ті вісти від мешканців освободженої частини Филипин. Отже Японія вірить, що вона таки зговориться з Америкою щодо замирення. А навіть як буде заставлена „безумовно здатись", то вірить, що „мягкі" американці не поставлять дуже гострих условин замирення, бо вину за війну звалиться на японських воєвничих лордів, а сам нарід представиться спокійним і миролюбним.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582
Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Памяти Українських Січових Стрільців

Хто не знає, що означають букви: У.С.С.? Хто не чув про Українських Січових Стрільців? Хто не співає стрілецьких пісень?

На ось такі питання не треба відповідати тим, що живуть в Америці, а є свідомі цього, що вони з української крови. Тут вони можуть спокійно про це знати й стрілецькі пісні співати. Зате можуть зайти такі обставини на українських землях, де про стрілецькі знаки і те, що вони означають, ні говорити, ні писати не буде можна, а хіба буде можна тільки ганьбити як щось пережите, погане, давне і — жовто-блакитне.

Ось таке приходиться нам заповідати, згадуючи нині за галицько-українську землю, на якій тому 30 років, по сотках літ нищення традиції української військової, козацької й незалежницької сили, відродилось українське військо; рідне військо, з рідними відзнаками і з рідною ідеольоґією, не зважаючи на австрійське намагання відібрати йому ось той рідний характер. Тим військом були: Українські Січові Стрільці. Яке це було рідне військо, найкраще пізнати по тій мові, якої український нарід звик вживати, коли йому треба віддавати свої найглибші почування і тайни і якої він ужив, щоб змалювати своє відношення до цього рідного війська. Це мова пісні.

А та пісня, стрілецька пісня, стверджує, що хоч як мало було тої свободи, яку дано Українським Січовим Стрільцям і хоч який сильний був натиск, щоби надати їм у першу чергу характер чорно-жовтий (австрійський, цісарський), то проте який то високий підйом, і скільки народньої творчости, радости і національної гордости збудила в українських масах поява Українських Січових Стрільців!

Чому це так?

Бо це було рідне військо! Бо український нарід відчув і зрозумів, що знак — У.С.С. — це звязок з його славним минулим з часів Володимира Великого, Богдана Хмельницького і Івана Мазепи, а Українські Січові Стрільці — це зачаття відродження української державности і незалежности.

Просто, ясно, і правдиво.

І не помилився український нарід у своїх почуваннях і обрахунках. Не помилився щодо подій, що прийшли ще скорше, ніж він їх надіявся, ні не помилився щодо сили і вірности геройського стрілецького духа. Той дух кинув український нарід у визвольну боротьбу, його було всюди видно, його було всюди чути, де ішла боротьба за волю українського народу, за його честь і державу. Той дух живе й в тих, що тепер віддають чесно життя за кращу долю України. Бо стрілецька ідея невмируща; вона житиме так довго, як довго житиме сам український нарід! Вона не є, ні львівська, ні київська, ні наддністрянська, ні наддніпрянська. Вона — соборницька. Правда, її самостійництво хотів забарвити за Австрії чорно-жовтий колір, за Польщі біло-червоний, а брунатний за Гітлера. Її пробував забарвити червоний колір уже тоді, як У.С.С. з Галицькою Армією опинились під большевиками і стали „червоними". Та все це даремні труди. Нікому не замалювати того, що було впродовж 1000 років ідеалом найкращих дітей України.

Л. М.

Була Польща, була Польща, та й стала Росія...

(Промова на Листопадовім Святі в Ню Йорку, в 1939 році, по нападі Гітлера на Польщу і договорі між Сталіном і Гітлером, що обіймав теж поділ західно-українських земель, що були перед цею війною під Польщею).

Коли тому приблизно 150 років, по розборі Польщі, Волинь, Поділля і Київщина, опинилися під владою Москви, українська народня маса виявила свої почування з приводу цеї зміни у народній пісні, що зачинається усім нам добре відомими словами:

Наступила чорна хмара, настала ще й сива,
Була Польща, була Польща, та й стала Росія...

По польській панщині — московське кріпацтво.

Змальовується у ній яркими образами, як та зміна виглядає в практиці; як виглядає та сива хмара, що наступила по чорній; себто як виглядає московське кріпацтво, що наступило по польській панщині.

І читаємо у тій пісні, як то по тій зміні засумований священик ходить у неділю по церковці й книжку читає і питає:

„Ой чом же вас добрих людей у церкві немає?".

А народня пісня відповідає:

Ой як же нам добродію у церкву ходити,
Од неділі до неділі кажуть молотити.

По чорній і сивій хмарі — червона.

Тепер розібрали Польщу вже четвертий раз, а західньо-українські землі, що стільки натерпілись від польських „пацифікацій", опинились уже в новій Росії, що то прибрала собі назву Союзу Совєтських Соціялістичних Республик. Нова вона тому, що тепер замісць російських царів, таких як Петро чи Микола, засідають на московськім троні такі як Ленін чи Сталін. Замість Малої Росії чи Малоросійської Колеґії маємо тепер Українську Соціялістичну Радянську Республику і такий її уряд, що його голова може навіть виступати в українській вишиваній сорочці.

Як бачимо — наступили великі зміни щодо часу, осіб і назв. Але чи змінилась та „сива" хмара, що тому 150 літ наступила по чорній? Мені здається, що коли український нарід матиме змогу змалювати вірно у своїх нових піснях оті переміни, то певно та давня сива хмара переміниться у червону, коли прийдеться згадувати за кров новітніх мучеників і тих мільйонів наших братів, що погинули за нової Росії від голоду, розстрілів і заслання.

Ось тому сумом повите українське серце, коли приходиться йому святкувати цьогорічну річницю Першого Листопаду 1918 року.

Та цей сум не є, не може, й не сміє бути безнадійним! Прецінь український нарід ждав 578 років на повалення польського ярма і таки діждався свого Першого Листопада 1918 року!

Вольного духа [illegible] нікому!

Що це означає? А ніщо інше, а тільки в першу чергу те, що навіть 578 років неволі не були в силі знищити вольного духа українського народу! Чиж тепер можна сумніватись, щоб могла вдержатись на українських землях інша неволя? Правда, що застромлений 1. листопада 1918 р. український жовто-блакитний прапор удержався у Львові всього 21 днів, а на галицькій землі всього не цілих 9 місяців. Але не забуваймо, що станувши по 578 роках неволі до боротьби за волю, західні українці, хоч числом невеликі й слабкі, вдержались у ворожім Львові довше, ніж тепер вдержалась ціла Польща з півтора міліонами жовнірами, коли на неї наступила Німеччина.

Памятаймо, що тепер новітня Польща не вдержалась у-на українських землях сотки літ, а всього 20 років. І то не зважаючи на те, що Москва весь час намагалася жити з Польщею в як найкращих відносинах! Вона ні словом не обзивалась, коли український нарід був під Польщею пацифікований, а українська земля [illegible] польськими зайдами. Теж і Німеччина старалась тоді Польщу попирати, бо Гітлер порозумівся з Пілсудским; заключив навіть з ним угоду.

На всі лади старалась ось так Польща ратувати історичну, ягайлонську ідею, себто те, що означає загарбання західньо-українських, білоруських та литовських земель, соціяльний гнет, релігійне переслідування і винародовлювання непольських народів. Та памятаймо, що та „Велика Польща" зістала розтрощена таки уже дуже давно ще гетьманом Богданом Хмельницьким у битвах козаків з поляками на Жовтих Водах, під Корсунем, Пилявою, Збаражем, Зборовом, Берестечком, Білою Церквою, Львовом, Замосцем, Нестерваром, Баром, Камянцем Подільським, Жванцем, Батогом, Охматовом; на усіх тих славних побоєвищах, про які згадував Самійло Зорка, коли виголошував прощальне слово над домовиною Богдана Хмельницького. А по Хмельниччині покраяно Польщу трьома наворотами саме тому, що вона ніяк не хотіла погодитись з тим, що козацькі війни цілковито потрясли її основи, що Хмельницький дійсно наніс смертний удар ягайлонській ідеї й що їй треба цілковито змінити політику супроти України і українського народу. Та Польща не захотіла з українським народом чесно й розумно жити навіть і тепер, коли їй щераз усміхнулася доля і вона відродилась.

Передчасна смерть Хмельницького припинила велике визвольницьке діло великого гетьмана України. Узявся за це діло пізніше великий гетьман Мазепа, але нещасливо. І ось тепер це діло далі остає ще не завершене, бо ще далі господарем України не є Тризуб Володимира.

Наше тут завдання.

Гю Гибсон, бувший американський амбасадор до Бельгії й Бразилії, підкреслив у своїй промов в Тавн Гол, виголошеній з нагоди Свята Примирення, що Злученим Державам треба тепер, заки прийде по розгромі Гітлера до нового Завішення Зброї, добре вивчити європейські проблеми. Казав, що Злученим Державам прийдеться відгравати цілком певно знову велику ролю по цій війні при новім замиренню. А у тій ролі, казав він, буде замало доброї волі, доброго серця і сентименту, а треба буде великого знання правдивих відносин в Европі, якщо нове замирення не має принести ще гірших кривд від тих, що їх наніс Версайський договір.

[illegible] тут і є наше велике завдання в Америці: усіми засобами змагати до того, щоб Америка була свідома в першу чергу того страшного насильства, якого допускались окупанти України над українським народом.

У річницю Полтавського Бою.

Цьогорічна річниця Листопада замітна тим, що отсе перший раз повіває над Львовом червоний прапор, як символ московської влади. Повіває там, де повинен повівати жовто-блакитний прапор, символ української влади. І діється це в 230-літню річницю нещасного Полтавського бою. Того бою, коли то гетьман Мазепа хотів спинити московську інвазію на полудні, себто намагання московського царя Петра І. опанувати цілковито Чорним морем, а тим самим вбити раз на завжди надії на незалежну українську державу. Наслідник Петра І., Сталін, пішов ще далі й посягнув за такі українські землі, що Москви ніколи не знали, бо загарбав Галичину зі Львовом. Потворивши на Великій Україні татарські, молдавські й тим подібні республики, вигубивши там міліони людей за любов до української землі й волі, пробуватиме тепер Сталін „усмиряти" ще й західньо-українські землі. Значить, що тепер начнеться там нове мучеництво українського народу. Найтрагічніше у тій боротьбі є на мою думку те, що заставляється українських людей не тільки терпіти, але постійно й всюди величати руїнника самостійної України „ясним сонцем" і „визвольником". Найстрашніше те, що Москва пробує добивати український нарід яничарами і донощиками.

Найболючіша сцена в Полтавському бою, як його описує Богдан Лепкий, була та, коли запоріжці, вірні Мазепі, борикались на життя і смерть з калмуками московського царя, поки не відчинились ворота Полтави і поки полтавці не скочили на своїх братів. Повторилась біблійна сцена з Каїном і Авелем. А коли московські санітарі добивали ранених козаків-самостійників, і коли конали у страшних болях посаджені на палі полонені козаки Мазепи, то з Полтави доходили веселі, дзвінкі голоси дзвонів, що їх дзвонили на знак радости з перемоги московського царя над Мазепою. І дзвонили ті дзвони, що їх щедрою рукою дарував Мазепа; що їх сам казав вилити і сам їх помагав завішувати на дзвіниці...

Хоч рідного брата стережися...

Подібних сцен не забракн[illegible] тепер [illegible] Сталіна, [illegible] Петра І. Не обійдеться і тепер без зрадників і донощиків. Всюди вони будуть: в Україні й поза нею. І вже є. Це ті, про яких згадує народня пісня про „Правду та Кривду", що то повстала тоді, коли по зруйнуванню Запорозької Січи Москва в Україні одних перекупила грішми, гонорами і маєтками, а других на Сибір заслала, а інших помордувала. Ось тоді, каже пісня, „неправда стала правдувати". Та з цієї неправди, з того цілого нещастя, що тоді спало через Москву на Україну, найбільше лихо добачує ця народня пісня в тому, що:

Вже бо кінець віку приблизився:
Хоч рідного брата стережися,
І з ним на суд стати — правди не зіскати.

Та є потішаюче у теперішній трагедії українського народу, як і у минулих, що український нарід, назагал, завжди таки оставав у глибині серця чистим і морально і тонко відчував, де кінчиться чеснота і патріотизм, а де зачинається гидота. І тому, хоч признається у пісні, що під турком є що їсти і де господарити, що під ним „за все добре"; але таки: „за одно недобре — що брат брата бити".

Але в таких часах розпуки, коли треба було й „рідного брата стерегтися", знаходив український нарід у минулому ще один великий порятунок, котрий і тепер актуальний. Він не переставав звірюватись перед живими людьми, а розмовляв з могилами своїх предків, з кістьми, порохом і духом тих своїх героїв, що хоч знали його слабість і многі його недомагання та проте свято вірили в остаточну перемогу того доброго, що є в серці української нації. І тому саме віддавали життя за краще завтра того народу.

Оту величезну пільгу, яку можна набути з українських могил, вже давно завважили дослідники українського письменства, а теж і українські музики. Бож таки тяжко знайти такого українського письменника чи музика, що не оспівував би могил, що не черпав би пориву і запалу від отих свідків лицарської минувшини України. Уже така вдача українця, що до нього сильніше приговорять гроби ніж живі люди. Навіть вороги завважили, що хоч які українці нераз сварливі й розеднані, а перед могилами — обеднані. Ось тому і знищили поляки гріб Хмельницького так, щоб сліду по нім не стало, бо той гріб, де спочивав Хмельницький, був для них ще страшнішим від живого Хмельницького! Тому понищили вороги могили козацьк[illegible] ких могил, що [illegible] шим Листопадом і то[illegible] люційною боротьбою, що він її започаткував. Ось ті могили відродили українську літературу і цілу націю. У них і тепер треба шукати підпори, коли хтось хитається; шукати віри, коли хтось сумнівається і заломлюється. А ті могили вчать український нарід відчувати так, як відчував умираючий Хмельницький, що в останній хвилині, заки йому відібрано мову, ще вспів сказати до своїх полковників:

„Не хочу я лежати в Чигирині. Чигирин довго був під пануванням ворогів українського народу. Поховайте мене в Суботові. Я придбав його кривавою працею..."

Ось така була в серці великого гетьмана ненависть до ворогів українського народу. І тому, що так відчував, доконав він таких великих діл. Ось такої ненависти до неволі й такого завзяття треба і тим, що хочуть докінчити Богданове й Мазепине діло.

Пора для України жити!

Та агенти тих, що бажалиб панувати над Україною, відтягають український нарід від тої любови до України, якою жили Хмельницький і Мазепа, та від тої ненависти, яку вони мали до ворогів визволення українського народу. Такими агентами є і далі будуть чужі, а теж і люди з української крови. Вони будуть пробувати захвалювати те чи друге ярмо, ту чи іншу барву, аби тільки не жовто-блакитну, рідну, українську. Будуть і такі серед самих українців, що будуть покликуватись на вишивану сорочку Хрущова, та на радіовисильню з Москви, що передає пісні з „Наталки Полтавки" чи з „Запорожця за Дунаєм", як на докази великої прихильности Сталіна до українського народу. У таких випадках є добре нагадати собі ве-

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

74)

— Як що на Бузі не стримається, то хто знає, як далеко він закотиться! Господи, Боже! — заговорив помовчавши. — Скільки то людського дорібку змарнувалося війною! А скільки ще знищиться? Боляче стає! Відступали вороги-німці — нищили. Тепер відходимо ми — також нищитимемо. І там, за кордоном і тут руйнуватиметься українська земля, українське населення... Ось, підїздимо до Володимира. Цеж споконвічне наше місто. Ще в ньому вціліли будови Володимиром Великим початі. Це столиця Романа, Данила і Василька! Тут билися з поляками й мадярами Ярослав, Всеволод, Мономах, Мстислав, Андрій і Ростислав Монаховичі. Билися з тимиж самими ворогами, з ким ми тепер бемося. Я ворог війни, але починає злість охоплювати, коли подумаю, що оце знов наші землі топтатиме ворожа, чужа нога. Правда, бємося не за свої інтереси. Щож, наші попередники нас до того довели. Щойно у майбутньому можемо думати про своє визволення, а покищо битися не в імя Росії, а боронити власний нарід від повної руїни. Держава чужа нам, та земля, населення, наше, рідне нам і дороге. Боронити його від страхіть окупації — це наш святий обовязок. Мусимо битися не за для страху, а по совісти. І тут, і в Галичині. Цеж наша свята земля, наша Україна, доякої держави вонаб ні належала. Німеччина чи Росія, чи інша яка Мадярщина своїх земель війною не зруйнують. Накидаються на наших, з метою їх обезлюднити, зруйнувати. І очевидно, опустілі землі кольонізувати своєю народністю. Мало маємо хочаб тихже німців на Волині, на Херсонщині? Чи тільки німців? Поляків, греків, вірмен, москалів — ну, всякої твари по парі. Ось в імя чого, по моєму, мусимо ворога на землі наші не допустити всякою ціною. Досить тієї руїни, що її вже заподіяно.

— Запілля думає інакше, пане полковнику.

— Знаю! Пораженців багато між політиканами і між військовим начальством. Політикани на народній біді собі хліба державного добиваються. А наші політикуючі хахли далі вишитої сорочки, гопака та малоросійського борщу з varениками в українство не заглиблюються. По їхньому — чим гірше народови — тим ліпше, бо маса податливіша буде на їх демагоґічні гасла, визнає їх народними рятівниками. Не одинокі вони. Кожна народність політиканів забагато має. Зате не має справжних оборонців. Політиканів хіба болітиме, коли тисячі сіл буде попалено, коли вигнані силоміць з родинних місць селяни будуть тинятися світами, гинути з голоду й холоду? Чого доброго про самопожертву в імя спільної батьківщини пічнуть кричати. Та самі на жертви дуже скупенькі.

— Малиб оправдання і самопожертви, коби вони тільки не пішли на марно! Гинути без користи не хотілосяб.

Певно, кому хотілосяб? Такимм питаннямм військовим не варто перейматися. Виконуймо те, що обовязок нам наказує. Так спокійніше і доцільніше.

Приїхали до Володимира Волинського. Паволоцький приємно розчарувався розпорядністю стаційного начальства. Всі тори заповнено затриманими ешалонами з Ковля. За Буг висилалися ваґони з майном на окремі запотребування корпусів і дивізій. Стація готувалася приймати ешалони з Рави, якщоб заходила потреба евакуації равського залізнодорожного вузла. Нагальної потреби однак ще не було. Російські війська відбивалися за Ярославом, крім того ріка Буг часово ворога затримає. Евакувати майно у всякому разі поспіють.

Ешалон зостався у Володимирі. Сформовано натомісць летючку з пів десятка ваґонів з набоями і клясного, яким прибули старшини з Ковля. Коло Ульвівка переїхали давний кордон, тепер зовсім непомітний, і зараз по тому переїхали новозбудований міст через Буг. Новозбудований — бо до війни залізничного сполучення Володимира Волинського з Сокалем не було. По мості поїзд надто звільнив біг, знак, що міст вже підмінований. В обох його кінцях завважали подорожні військову варту. На скрутах дороги ще з російської території бачили велику баню у південному напрямку нову сокальську церкву над самим Бугом. Хвилин через десяток спинилися у місті.

Обчисливши швидкість, з якою проїхали простір Ковель-Сокаль, Паволоцький обнадіяв співпасажирів, що в Раву приїдуть у досвіта. З думкою про завтрішний день старшини засипляли сидячи, утемряві, бо й світити не було чим. За Кристинополем, як поїзд змінив напрямок на захід, заснув і Паволоцький.

Нарано здивувалися не аби як. Поїзд стояв у Белзі. Виглянувши у вікно, побачили увесь шлях забитий ешалонами і санітарними поїздами. Коло кожного пухкав паротяг під парою. Ешалони відпроваджувано на схід що чверть години, їм на зміну з заходу надходили інші. Впродовж ночи видно сталася якась несподіванка й евакуацію почато повним темпом. Угнівським шляхом надїздили обози, артилерійські парки. Все повільно сунулося на схід, поки що спокійно; частина ставала на відпочинок у стороні від міста, над Ратою. Подобало на відворот, але пляномірний. Вихилившися з вікна Паволоцький спитав переходячого підстаршину залізничого куреня — залізницю обслугували військові спеціяльні частини — що сталося? І почув відповідь, що австро-німецькі війська здобули Ярослав.

(Дальше буде).

ТОМУ, ЩО УКРАЇНСЬКЕ ДРУКОВАНЕ СЛОВО, А ЗОКРЕМА ТЕ, ЩО ПОЯВЛЯЄТЬСЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ, ПОМАГАЄ ПОШИРЮВАТИ ТАК ТЕПЕР ПОТРІБНІ ПРАВДИВІ ВІДОМОСТИ ПРО ПОНЕВОЛЕНУ УКРАЇНУ, І ЗВЯЗУЄ НАШЕ МОЛОДЕ ПОКОЛІННЯ В КУЛЬТУРНИЙ СПОСІБ З ДУХОВИМИ ЦІННОСТЯМИ І СЛАВНИМИ ОСЯГАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, З ЯКОГО ВОНО ПОХОДИТЬ—ТРЕБА НАМ ЩОРАЗ НОВИХ КНИЖОК І ВИДАВНИЦТВ ПРО УКРАЇНУ. ТА ЩОБ ВОНИ МОГЛИ ПОЯВИТИСЯ, ТРЕБА В ПЕРШУ ЧЕРГУ ПОШИРИТИ СЕРЕД АМЕРИКАНЦІВ ТІ ВИДАННЯ, ЩО ВЖЕ Є. А ТЕЖ ТРЕБА СТОЯТИ ПРИ ТОМУ, ЩО НЕМА І НЕ МОЖЕ БУТИ КУЛЬТУРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ХАТИ В АМЕРИЦІ, В ЯКІЙ НЕ БУЛОБ ОСЬ ТАКИХ ВИДАВНИЦТВ.

Лемківщина перед сто роками

VII.

Родинне життя.

Вступім в хату лемка-селянина і розгляньмося в його родиннім життю. Хата низька, але чисто втримана, так чисто, як це лише може бути в сільськім господарстві. Там найдемо при курній печі ґаздиню, котра крутиться коло печика, щоб приготовити їдження для свого чоловіка, дітей і челяди як повернуть з роботи. Коли є доросла донька, то вона подекуди виручує маму. Літом хати в більшій части позамикані, всі йдуть на черездень на поле до праці, лише вполудне вертається ґаздиня домів корову доїти, а перед вечером сама борше всіх іде до дому, щоби з готовою вже вечерою привитати чоловіка з дітьми й челядкою, які вертаються пізно. Є звичаєм в літі виходити на поле до роботи все в чистім убранню. Цей обичай затримують пильно дівчата й парібки. Зимою ґаздиня з доньками й меншими дітьми сидять у хаті, прядуть разом, співають і говорять, часом приповідки собі оповідають; ґаздаж із синами молотять на тоці і лише вечером беруть участь у розмові з жіноцтвом.

В родиннім кружку лемка є щастя й любов. Ґазда-батько родини править всім любовю й в мирі. Він дійсно щасливий, бо має вірну жінку, щиру й добру; діти послушні. Не говориться це про всіх, бо й тут бувають виїмки, але правилом є повище сказане. Батьки вчать дітей обичаю й моралі і втримують їх у таких заса[illegible] Така наука видає доб[illegible] [illegible] Зате як нечесть вважа[illegible] коли якась дівчина впаде, а погорду оказують тому, хто її зведе.

Чим більше діти підростають, тим більша радість в родині. Вони в ґаздівстві підпорою, помагають робити в полі, пасуть худобу літом, на випадок недуги вміють виручити батьків. Як господар має дорослого сина, може сміло їхати на ярмарок літом. Буває, що й сина бере на ярмарок, щоби підовчити торгівлі. Буває теж, коли дозволяє час, що їде ґаздиня на ярмарок і бере доньку. Хоче призвичаїти її до міста, щоб могла її туди саму вислати за справунками на випадок потреби.

Особливо в Різдвяні та Великодні свята пізнати родинну звязь. На різдваний Святий Вечер, коли то вся родина засяде при восковій свічці до сіном застеленого й чистою скатертю накритого стола; а прийде Великдень, то ґаздиня крутиться коло своєї паски і вчить доньки, як їх традиційно печи. У великодну неділю іде ґазда з ґаздинею й дітьми до церкви, бере паску на плече, а кіш на руку; жінка й діти помагають йому і ставлять паску до свячення поруч інших. По посвяченню паски вертаються домів в тім самім порядку, як ішли до церкви. Як засядуть до свяченого, батько крає паску і інше свячене, при чім усі складають собі желання серед загальної радости.

Та найбільше радости, змішаної зо смутком, видно при весільнім обряді, коли то приходить прощання з батьками. Вийти заміж кожна собі бажає, але як прийде час розлуки, то смутно й страшно. Ми бачили цей смуток у піснях, які були наведені в попередних частинах цього опису, а тесаме виявляється при обрядах. Вже були **спросини,** вже батько й мати на слово пристали, дівчина згодилася; приходять **руковини:** В означений [illegible] серед темної ночі приїз[illegible] [illegible]ковях вижидані **свати.** Батько дівчини витає їх; а вона сховалася до комори. Свати показали своє письмо на пропуск, засіли за стіл, витягнули горівку, але їм не їсти ні пити, бо нема дівчини, за котрою прийшли. Старший сват просить батька, щоб їм показав доньку, але годі: Довго, довго треба просити, заки донька прийде і стидливо за стіл сяде. Буває звичайно, що якогось парібка переберуть за дівчину і показують сватам, але свати на тому розуміються і такої дівчини не хочуть. Буває, що хтось зірве з голови хустку і тоді повстає загальний сміх. Прийшло весілля, дівчина вже вінець на голову взяла, стала кланятися й благословення просити; вже й танцювали, аж от даються чути **свашки,** їде молодий. Дівчині робиться жалко, вона ховається, двері в хаті замкнули й довго-довго співають свашки:

Пустьте же нас пустьте,
Або нам отворьте
Тоти воротенька.
Що за ними Марисенька.

Батько вже згодився вітворити двері, а дівчина ще просить:

Ей татоньку-душенько!
Запирай воротонька — і т. д.

Увійшли в хату і тут відбувається весілля по обичаю. Їдуть уже до церкви, вертаються, а дівчина, хоч уже звінчана, ще раз утікає до матери, ховається в неї і аж після довгого прохання виходить.

Зворушаючі є обряди при прощанню молодиці з родичами й цілим домом. — Перед кінцем весілля висилають з дому молодого дружбу за родичами й свояками молодиці. Вони приходять (звичайно ті посли називаються **приданими),** молодиця вибігає на стрічу своїй матери і сідає потім коло неї за столом, сумно звісивши голову.

Тут не можливо описати цілий весільний обряд, бо на це треба окремої збірки. Та на одну обставину треба звернути увагу: Між українцями по всіх усюдах, як у Галичині так і на придніпрянській Україні, на весіллю вживають ручників, на які молодиця сама повинна напрясти. Такий вжиток з ручників є звичаєм і в лемків. Тож, коли вже молодого зо свашками пустять в дім молодиці і коли молодиця вже до них вийшла, тоді свашки співають:

Лісами ми ішли,
Росичка на нас впала,
Сукнички замачала;
Треба дати ручники,
Отирати сукнички.

Домашні відспівують:

Ей-бо наша Марися
Завчасу лягала,
Пізненько вставала,
На ручники не напряла.

Свашки відповідають:

Ей-бо наша Марися
Раненько вставала,
Пізненько лягала,
На ручники не напряла.

Потім молодиця дає всім ручники. На ручнику молоді при присязі клячуть, потім свашка бере той ручник і дружку ним легко по рамени вдарить, „щоби борзо й вона так присягала". У лемків весілля має „в суботу починатися і до середи стояти", як співають у пісни. Та не все воно так буває. У багатих воно триває цілий тиждень і довше.

(В наступній частині буде мова про інші народні звичаї).

Бравдзі бувають чесну, щоб дістати демократичну [illegible]

...ликого грецького патріота і славного бесідника Демостена, що то загріваючи атенців до витривалости в боротьбі з Пилипом Македонським, казав їм, що це замало бути хоробрим і перемагати ворога за мурами міста. Бо треба ще навчитись ненавидіти і гонити від себе тих, що в самім обложенім місті, в самій середині виправдують ворога, промовляють за Пилипом і пояснюють його наїзд простяганням братньої руки атенському народови.

Ось тому у Свято Першого Листопада, у часі, коли українському народови ворожі аґенти трублять тепер про „визволення" України, треба мати постійно перед очима трагічні образи смерти гетьмана Полуботка, чи живцем замурованого в келії останнього кошового Запорозької Січи Кальнишевського — з часів царату, а з часів червоної тиранії помордовану большевиками українську молодь під Крутами чи тих, що їх посічено під Базаром, а далі міліони тих, що загинули за волю України, за те, що виконували заповіт Франка: Не пора москалеві, ляхові служить!

Шляхом, вказаним Іваном Франком, що пора для України жить, підуть певно дальші борці й ітимуть так довго, поки з українських земель не зникне влада Будапешту, Букарешту, Варшави, Берліна чи Москви, а буде тільки влада Ужгороду, Чернівців, Львова і Києва, і більш нікого.

Світло серед ночі

Напише літописець: По славних днях, ясних,
Враз сурми заніміли і гомін волі втих...

І в тьмі важкій, віками, шляхи верстав народ, —
Здавалося, пропаде серед важких пригод.

Та нагло серед ночі над приспаним краєм,
Озвався клич: „Вставайте!" І блиснув хтось мечем!

І заграва упала на лан, на битий шлях,
Проміннням заіграла в зажурених хатах.

Злинула гожа пісня пташиною в села,
Червоная калина у гаю розцвіла.

Заколихались ріки, здригнули стопи гір,
Захвилювало море, всміхнувся стяг до зір.

— Хто йде? — питають зорі. — Чиї блестять мечі?
— То наші, Українські Січові Стрільці!...

* * *

Замовкла пісня слави, — жалібно гомонить...
Червоная калина схилилась і тремтить.

Та вже вогні не згаснуть в розбуджених серцях,
Бо память не пропаде по Січових Стрільцях.

І схилена калина не впаде вже на путь, —
Дасть Бог, стрілецькі внуки калину піднімуть!

ЮРА ШКРУМЕЛЯК, б. УСС.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ПРО ДОСЯГНЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ФЛЬОТИ.

ВАШИНГТОН. — Голова Приморської Комісії Злучених Держав, адмірал Еморі С. Ленд, оприлюднив лист президента Рузвелта, в якім він, з нагоди святкування дня перемоги фльоти, писав так:

БІЛИЙ ДІМ,
ВАШИНГТОН.
19. вересня 1944.

Дорогий Адмірал Ленд:

„Я гадаю, що обходячи цього року день перемоги фльоти, ми повинні віддати честь морякам й управителям американської торговельної фльоти.

„Управителі кораблів відіграли в цій війні незвичайно велику і важну ролю. Вони доставляли матеріяли коли і де їх було треба, на всіх фронтах, за всіми морями. Це було найтяжче і найбільш небезпечне завдання, яке вони колибудь пробували виконати.

„З бігом часу, американська публика більше довідається про те, що зробила торговельна фльота в цій війні й оцінить її заслуги так, як треба. Я маю надію, що в будуччині американське суспільство, а головно торговці і ті, що виїздитимуть за море, віддячуться торговельній фльоті за її воєнну працю, зміцнять її і забезпечуть, щоби вона могла виконувати оборонні обовязки краю і продовжати закордонну торговлю в майбутньому.

„З правдивою пошаною,
„(Підпис)
Френклин Д. Рузвелт.
(ОВІ).

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

EVERYBODY EVERY PAYDAY 10% IN WAR BONDS

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ
З НОТАМИ
50 центів
один примірник
Замовляйте у книгарні
"SVOBODA"
JERSEY CITY 3, N. J.
83 GRAND STREET

СТ. ЛУІС, МО.!
Отсим повідомляємо, що
ЮВИЛЕЙНІ ЗБОРИ У. Н. СОЮЗУ
ВІДДІЛІВ 179, 373, 463
відбудуться
В НЕДІЛЮ, 5. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 5, 1944)
в годині 2-гій пополудні
В ГАЛИ У. Н. ДОМУ, 2838 MAGNOLIA AVE.
На зборах буде приявний організатор У. Н. Союзу **п. Д. Білецький,** тому запрошуємо членів згаданих відділів і не членів прийти на ці збори і тим пошанувати 50-літний Ювилей Батька-Союзу. — **Заряд.**

ПОЗІР! РАЧЕСТЕР, Н. Й.! ПОЗІР!
СТАРАННЯМ ЗЛУЧЕНИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ
відбудеться
МАСКОВИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, 4. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 4, 1944)
В УКРАЇНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ ДОМІ, 975 JOSEPH AVE.
Початок 7:30 ввечір.
Злучені Орґанізації кличуть всіх українців і українок прийти на цей баль та помогти нашим воякам, котрі борються і за нас, щоби післати для них дарунки, на які то вони заслугують. На цім бали буде комітет оглядати, як хто буде прибраний до того балю; буде дана перша і друга нагорода. Прийдіть побачити.
213 **Комітет Балю.**

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
БРАТСТВО СВ. ВОЛОДИМИРА,
відділ 130 Українського Народного Союзу
в Ню Йорку
уряджує
ВЕЛИЧАВИЙ ОСІННИЙ
БАЛЬ
В СУБОТУ, 4. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 4, 1944)
В АВДИТОРІЇ ШКОЛИ СВ. ЮРІЯ
217 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.
Початок у годині 7:30 вечером.
Вступний тикет 50 центів і федеральний такс 10 цнт.
Балевий комітет Братства св. Володимира постарався, що **Орхестра И. Сніґура** розвеселить всіх смутних. Буфет під власним зарядом додасть сили і охоти забавитись всім. Тож в суботу, 4. листопаду (NOV. 4) 1944 всі ідім на Баль до Галі св. Юра на 6. стріті. Для наших жовнірів вступ вільний.
Комітет Братства щиро прийме всіх і витає всіх!

ШІКАҐО І ОКОЛИЦЯ!
СТАРАННЯМ ДОМУ ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І УКРАЇНСЬКОГО ПІВНІЧНОГО ШІКАҐО (НОРТ САЙД)
відсвяткується
ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ
В НЕДІЛЮ, 5. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 5, 1944)
в годині 3. пополудні
У ВЛАСНІЙ ГАЛІ ПІД Ч. 843 N. WESTERN AVE.
В год. 2:30 будуть відправлені **панахиди** в українських церквах по упавших героях за волю рідного краю — України.
Хай наша масова участь на панахидах і в цім святі буде доказом вдячности і пошани для тих, що 1. листопаду 1918 р. підняли прапор незалежности Західно-Української Республики і наложили головами в її обороні.
Дирекція Дому В. У.Н.С.

УВАГА! — НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!
ЗАХОДОМ УКР. КАТ. ЦЕРКВИ СВ. ЮРІЯ В НЮ ЙОРКУ
відбудеться
НА ДОХІД УКРАЇНСЬКОЇ ЩОДЕННОЇ ШКОЛИ
КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ
РОМАНА ПРИДАТКЕВИЧА
українського артиста-скрипака і композитора, при співучасти співачки МАРІЇ ПОЛИНЯК і піяністки ОЛЬГИ ДМИТРІВ.
В НЕДІЛЮ, 3. ГРУДНЯ (DECEMBER 3, 1944)
В ШКІЛЬНІЙ САЛІ: ST. GEORGE'S SCHOOL AUDITORIUM
217 E. 6th ST., NEW YORK CITY.
Початок у 8. годині ввечір. **Steinway Piano**
Тикети першорядні нумеровані в ціні $1.10. Другорядні 85 центів.
(Tax included)
Тикети до набуття: **в Уряді Парохіяльнім; Surma Book & Music Store, 11 East 7th St., N. Y. C.; Nash Bazaar, 151 Avenue A, N. Y. C.**
ГРОМАДЯНИ! Концерт Романа Придаткевича буде першим популярним концертом у формі легкого відчиту. Пояснення кожного музичного твору поможуть слухачеви насолоджуватися і розуміти надбання української музичної культури. Піддержім добрим розголосом доброго підприємства добру славу української школи в Ню Йорку і будьмо горді, що маємо так знаменитих артистів, яким справа рідної культури дорога. 194,-

Платне політичне оголошення. Платне політичне оголошення.

З РУЗВЕЛТОМ...
ДО СКОРОГО КІНЦЯ ВІЙНИ, ТРИВКОГО МИРА Й ДОБРОБУТУ!

★ В особі Президента РУЗВЕЛТА Америка найшла в тяжкий час світової катастрофи розумного державного лідера.
★ Під кермою РУЗВЕЛТА Америка зорганізувала велику армію і збудувала воєнну продукцію, рівної якій не бачив ще світ. Це дало змогу відбити ворожий напад.
★ РУЗВЕЛТ має заслугу в збудованні великої спілки ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ, що зломала приготовану роками залізну силу агресорів і наближається тепер до остаточної перемоги.
★ РУЗВЕЛТ здобув повагу для Америки в міжнародньому світі і забезпечив їй голос у справах повоєнного світа.
★ В досвіді РУЗВЕЛТА лежить запорука, що війна буде закінчена успішно і скоро та що по війні Америка буде переведена без потрясень до мирного життя.

АМЕРИКАНСЬКІ ВИБОРЦІ УКРАЇНСЬКОГО РОДУ!
ЩОБ ЗАКІНЧИТИ ВІЙНУ ПОВНОЮ ПЕРЕМОГОЮ І ДАТИ ЗМОГУ НАШИМ ДІТЯМ ВЕРНУТИСЬ ЯКНАЙСКОРШЕ ДО МИРНОГО ЖИТТЯ,
ТО ЙДІТЬ У ВІВТОРОК, 7-го ЛИСТОПАДА, ДО ВИБОРІВ
І ГОЛОСУЙТЕ:
НА ПРЕЗИДЕНТА СПОЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ
FRANKLIN D. ROOSEVELT
НА ЗАСТУПНИКА ПРЕЗИДЕНТА
HARRY S. TRUMAN

ПАМЯТАЙТЕ, що хто зареґіструвався і не піде до голосовання, той робить те саме, якби віддав свій голос на кандидата, якого не хочете.

ВИБОРЦІ! Від Вашого голосу залежить життя і добробут у Сполучених Державах через найближчих важних чотири роки!

УКРАЇНСЬКА ДИВІЗІЯ
Національного Горожанського Комітету Політичної Акції

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущні робітники обовязані мати посвідку, що вони є до розпорядимости. При переношенню до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтид Стейтс Емплоймент Сервіс". „Критичні" робітники потребують теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

ПОТРІБНО МУЖЧИН
Досвід непотрібний
як
ПОРТЕРІВ
і
РОБІТНИКІВ
ДОБРА ПЛАТНЯ
ПОСТІЙНА РОБОТА
Робітники з важної воєнної роботи мусять мати доказ звільнення.
FEDERAL
TELEPHONE & RADIO CORP.
591 BROAD ST., NEWARK, N. J.

HOUSEMEN, мешкальний готель, добрі роб. умовини. Голос. у Housekeeper, **Hotel Dorset,** 30 W. 54 St. N.Y.

ПОТРІБНО РІЗНИКА, на пятницю і суботу. Голосились **D. C. Markus,** 436 Central Ave., Jersey City.

ВПРАВНИХ КРАВЦІВ
Шити до міри жіночі убрання
Casual Clothes, 744 Madison Av., N.Y.

ПОРТЕРІВ
$30.73
Приємне окруження
Mr. EKEROTH
391 East 149th Street, N. Y.
Telephone Melrose 5-4344.

ОПЕРЕЙТ. ЕЛЕВЕЙТОРАМИ
$30.73
Приємне окруження
Mr. EKEROTH
391 EAST 149th STREET, N. Y.
Telephone Melrose 5-4344.

ЗДІБНОГО РОБІТНИКА
добрі робіт. умов. гол. у гавскіпера **Hotel Bedford,** 118 E. 40 St. N.Y.C.

JOHN WANAMAKER
має роботи для
STOCKMEN & BOYS
BULK PACKERS
ГОЛ. PERSONNEL OFFICE, 12th FL.
9th ST. & BROADWAY, N. Y.

JOHN WANAMAKER
має роботи для
WRAPPERS
ГОЛ. PERSONNEL OFFICE, 12th FL.
9th STREET & BROADWAY, N. Y.

ХЛОПЦІВ І. МУЖЧИН
ДОБРА ПЛАТНЯ!
Також кілька годинна праця!
Добрі робітничі умовини!
STANDARD MOTOR PRODUCTS
37-18 Northern Boulevard
Long Island City, (at 36th St.)

ХЛОПЦІВ до ставлення стовців у круґольні
Досвід не потрібний.
Можуть заробити до $75 тижнево.
Downtown Bowling, 23 Park Row
Capital Health Center, 1680 Broadway
Radio City Bowling, 1267 6th Av. N.Y.

ГОТЕЛЕВИХ РОБІТНИКІВ
Женщин і мужчин—без різ. на вік.
Добра платня—у всіх департаментах
Стала посада
Досвіду непотрібно
БЕЗ ОПЛАТИ АҐЕНЦІЇ
До Готелів McAlpin, New Weston, Winslow, Wellington, і інших
KNOTT HOTELS
Безплатна услуга затруднення
234 7th Ave., bet. 23rd & 24th Sts.
Сущні роб. потр. посв. звільнення.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

МОЛОДИХ ДІВЧАТ
До прикрашування подарунків
Знаменита нагода. Голоситись
Pauls, 43 West 13 St. N. Y.

ДІВЧАТ І ЖІНОК
Без досвіду!
ВИСОКА ПЛАТНЯ!
Мож. стати склад. і оперейторками
STANDARD MOTOR PRODUCTS
37-18 Northern Boulevard
Long Island City, (at 36th St.)

ДІВЧАТ—Легка фабрична робота приємні роб. умовини, „овертайм"
MOHAWK BAG
20 East 12 Street, N. Y.

ПОСЛУГАЧОК. 30 годин. $15.90; 40 годин $19.25; 48 годин $25.00. Голоситись у Housekeeper, **Hotel Dorset,** 30 W. 54 St., N. Y.

ДІВЧИНИ, ЛЕГКА ДОМ. РОБОТА
Вигідний дім, власний покій
Добра платня, мала родина
Княчте Shore Road 5-3541

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.

ПОТРІБНО МУЖЧИН І ЖЕНЩИН

МУЖЧИН і ЖІНОК
СУЩНА РОБОТА
Відома фабрика поживи
ДОСВІДУ НЕ ПОТРІБНО
5-денний тиждень
МУЖЧИНИ 70 ц. — ЖІНКИ 60 ц.
Час і пів за овертайм
HOSTESS PRODUCTS
43-15 Queens Street, L. I. City

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЛИСТОПАДОВІ ДНІ.

Падуть золоті листки. Падуть так само, як падали тому 26 літ на Рідних Землях. Лагідно шелестить зівяле, жовте листя під ногами, як шелестіло 26 літ тому під ногами воїнів Української Армії, ген там за широким океаном, на розлогих полях України.

Скільки світлих моментів! Скільки рожевих мрій, нездійснених надій пригадують нам оті Листопадові Дні. Скільки то бувших наших стрільців на саму згадку, слізми обіллються! І тяжко зітхнуть, згадуючі слави, коли то 1. листопаду 1918 р. в городі Льва гордо замаяв жовто-блакитний прапор, сповіщаючи світу, що настала воля для українського народу.

Кувалася та воля української нації найкращими синами й доньками України, що своєю кровю писали нові сторінки історії України.

У сьогорічні листопадові дні ген там на руїнах Києва і Львова лопотить з вітром — Серп і Молот, заповідаючи по націстівській неволі „визволення" з Сибіром і Соловками... Ось так знов роздирає нова чужа влада живе тіло України і точать українську невинну кров.

Та так пролита українська кров не піде на марне. Нове покоління, зроджене серед гуку гармат і скорострілів, деб воно не було, не впаде на дусі, а дальше продовжуватиме визвольне діло. До Листопадових Днів вертатиме що року серце дітей Української Землі. Рік річно ця незабутня дата Першого Листопаду 1918 р. кріпитиме в них віру в перемогу української національної правди. Рік річно ця невмируща дата Першого Листопаду будитиме в українського народу надії на здійснення тих великих слів волі, що були здійснені тому 26 років. Тому святкуймо славно й ми ось те славне листопадове свято, щоб пригадати світле минуле України, щоб згадати героїв, що не жалували свого життя для України. А таке святкування додасть і нам завзяття й нової сили до народної праці.

Михайло Шміґельський,
Клівленд, О.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Союзові родини готуються до весілля.

Не можна в газеті все тільки про війну писати, чи про інші того роду справи. Треба часом і про приємніші речі згадку подати! Так оправдувався раз старокраєвий гумориет-дописувач „Діла" — Галактіон Чіпка. Отже й я іду за його порадою. І думаю, що до того рода приємних вісток належать вісти про подружжа, уродини і т. п. Приємні вони осоливо тоді, коли є запорукою довголітстя У. Н. Союзу, запорукою його розвою, запорукою того, що наш Батько Союз не загине!

Сталося так, що Шікаго, а властиво громадяни-союзовці Петро і Анна Ірха, віддають дочку Ванду. Вже навіть заручини відбулися в день уродин панночки, дня 23. вересня б. р. Про молоду треба сказати таке:

Скінчила Ді-Пол університет і дістала титул „бечелор оф мюзік". Вчить тепер музики в школі Бервин. Завжди виступала безплатно зі своєю скрипкою на різних українських підприємствах. Не відмовляла теж і Союзовим підприємствам своїх услуг. Цього року виспить на Листопадовім Святі, в першу неділю листопаду, в домі відділів У. Н. Союзу. Отже, як бачимо, є кого згадувати.

Когож вибрала собі отся наша шікаговська молода?

Не знаю де і як стрінулася вона зі своїм будучим чоловіком, Степаном Яцулою, бо це вже дівоча тайна! Не можу рівночасно написати багато за Рачестер, бо його не знаю, а звідтам походить молодий. Знаю лише, що це місто славне. Молодий Степан Яцула є сином членів У. Н. Союзу, Михайла і Тереси Яцула. Молодець дістав добре виховання, скінчив журналістику на університеті Тексас, а тепер є в американській армії в офіцирській школі. Степан має ще брата Івана, якого відзначено медалею „Порпл Гарт" за участь в інвазії Франції. Другий брат Петро є тепер кадетом у Вест Поінт! Отже теж гарна Союзова родина!

Громада Шікаго є вдоволена, що українські дівчата не пропадають між чужими, а своїх вибирають. Серед теперішних воєнних обставин є велика нагода для нашої молоді взаїмно пізнатися. Великі міста є повні військових українського роду, а дівчат українських нігде не бракує. Треба лише, щоб наші хлопці в вільні від заняття хвилі бували в наших церквах, ходили на наші підприємства, а таким чином дістануться лекше і до українських родин. А дівчата хай будуть терпеливі, памятаючи на ту чеську пісню, що звучить: Кожда панна як лиш трошки пожде — то свого діжде!

Степан Куропась,
гол. контрольор У. Н. Союзу.

ПИТСФІЛД, МАСС.

Акція в справі Допомогового Комітету.

Місцевий Український Допомоговий Комітет скликав віче за спонукою п. А. Маланчука в справі допомогової акції. Тому, що п. Маланчук дав ініціятиву, він і представив приявним ціль віча. Тому, що Українсько-Американський Допомоговий Комітет, що має свою централю у Філядельфії, дістав чартер, то тепер нашим завданням розпочати вже збірки на акцію, яку має на цілі цей комітет. Як ми хочемо, щоб акція прибрала загальний характер, то треба нам якслід його підтримати. Значить, у першу чергу таки треба складати жертви і відсилати до Допомогового Комітету у Філядельфії.

Після такої заохоти переведено збірку між приявними на салі. Але, що учасників не було багато, рішено висилати колекторів по хатах. До комітету, що займається переведенням таких складок, вибрані: п. Михайло Дарчук, і пані: Докія Гуска, Катерина Копичак і Оксана Маланчук.

Досі зложили на цілі Допомогового Комітету:

По $6.00: Іл. Яремій, А. Маланчук, Мих. Дарчук, Ол. Яремій, Кат. Копичак, Анд. Гуска, Н. Стефанюк, С.; по $5.00: Ю. Спасик, Н. Стефанюк Дм., Ів. Мартинюк, Яків Харів, Анастазія Никорук, Пет. Спасик, Софія Спасик, Іван Найда, Ст. Спасик, Гр. Яремій, Гаврило, Базан, Анна Смізерко, Ю. Гуска, Іван Олексин; Тетяна Колодрубська $4; по $3.00: Г. Теращук, Кость Балинський, Настя Гуска, П. Кушнір, Гр. Костиганик; по $2.00: Марія Дмитришин, Текля Вілат, Василь Савюк, П. Шуман, Ярина Амбросічук, Василь Когут, П. Андруняк, Дм. Кінаш, Софія Соколовська, Ак. Никорчук, Мих. Соколовський; а на кінці по $1.00: Докія Вовк, Марія Соколовська, І. Ґричак, Ярина Яківчук, П. Харів, Пах. Данилів, пані Паславська, Ів. Антонічук, Стефан Антонічук, Ілія Семенів; а ще по 50 ц.: п. Дейвис, п. Турнел, п. Маршел, Анастазія Іванчук, п. Кащук. Організації по $10: Тов. Мих. Грушевського, від. 150 У. Н. С.; українська греко-католицька парохія; Український Запомоговий Комітет. Разом зложено $185, і ці вислано до Українського Американського Допомогового Комітету в Філядельфії.

О. Яремій, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Зміна дати концерту Романа Придаткевича в Ню Йорку.

День Концерту Романа Придаткевича в Ню Йорку в салі цілоденної школи св. Юрія перенесений з неділі дня 19-го листопада на неділю 3-го грудня б. р. Перенесення є з цеї причини, що 19-го листопада відбудеться Українська Маніфестація і виступ в Медисон Сквер Гарден в Ню Йорку під покровом інтернаціонального Жіночого Товариства.

Концерт Придаткевича при співучасти п-ні Марії Полиняк, сопрана; панни Ольги Дмитрів, піяністки, відбудеться в дуже популярній формі легкого відчиту.

Всі твори будуть пояснювані так, що представлена українська і всесвітна музика буде всім приступною.

10% SAVED NOW OR 100% TAKEN BY THE AXIS LATER!
BUY WAR BONDS

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це аміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання ґазети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати **тільки готівку** тому, що канадійських почтових значків не можна вимінювати.

УКРАЇНСЬКІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1945 РІК

- У гарних кольорах
- Календаріюм друковане українською мовою
- Свята означені читким червоним друком

Ціна 30 ц. один

Належитість треба посилати разом із замовленням
На C. O. D. не висилаємо.

[ ] Гетьман Мазепа на коні
[ ] Засвистали козаченьки
[ ] Тарас Шевченко — Кобзар
[ ] Христос добрий пастир
[ ] Серце Пресвятої Діви Марії
[ ] Серце Ісуса Христа
[ ] Вашингтон і Лінкольн
[ ] Бетси Росс шиє Американський прапор
[ ] Мала дівчинка.
[ ] Зимовий вид — виїхали на прогульку
[ ] Діти, що їх ангел стереже
[ ] Різні форми Американської армії з прапорами.
[ ] Статуя Свободи і Американський Прапор
[ ] Ой післала мене мати по керничень.
[ ] „Рождество Твое, Христе Боже наш"
[ ] Тайна вечера
[ ] Пречиста Діва Марія
[ ] Матір Божа Неустаючої Помочі.
[ ] Молитва Христа на Оливній горі.
[ ] Чудовий вид фарми.
[ ] Ангели витають Ісуса Христа
[ ] Свята Родина
[ ] Святий Йосиф
[ ] Свята Тереса
[ ] Святий Николай
[ ] Весна
[ ] Фарма, зимовий вид
[ ] Побіда і спокій
[ ] Гарний вид фарми
[ ] Діти виїхали на прогульку

КОШИЧКОВІ КАЛЕНДАРІ

Чудова різьблена вироба в кольорах з кошичками напереді.

Ціна 50 ц. один

[ ] Ісус Христос як Пастир з вівцями
[ ] Мати Божа неустаючої помочи з маленьким Ісусом
[ ] Чудовий краєвид з хатою над річкою і оленем

Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA"
P. O. BOX 346
JERSEY CITY 3, N. J.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 4. листопаду, в годині 7. ввечір, в гали 74 Герис Еве. Обовязком кожного члена є явитись на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Будуть також обговорені ухвалені точки статуту.—А. Камфонік, предс.; Д. Лукинник, секр.; С. Бардачевський, фін. секр.-кас.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

В середу, 25. жовтня 1944 року, помер наглою смертю

ДМИТРО ВОЗНЯК,

член Бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Покійний родився 8. листопаду 1895 в селі Григорів, повіт Рогатин, Західна Україна. Лишив у смутку жену Анастазію, сина Михайла, що служить у U. S. Navy, і замужну дочку Марію.

Похорон відбувся в суботу, 28. жовтня 1944; поховано на Кальварії в Брукліні. — В. Й. П.!

КОЛЯДИ — і — ЩЕДРІВКИ
—: на :—
РІЗДВО ХРИСТОВЕ
— і —
БОГОЯВЛЕННЯ
з додатком
пісень страсних, воскресних і інших пісень церковних.
Ціна 35 центів.
Замовлення враз з належітістю слати до:
"Svoboda"
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
801 SPRINGFIELD AVENUE,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: ESsex 3-9090

$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
і вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як ---- **$150**
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-5577

ТАРЗАН, ч. 1066. Небезпечний плян.

Тепер Тарзан і його слони зігнали звірів чередою в глибокий провал.

Там слони станули немовби сторожі, не пускаючи звірів.

Незадовго прибула поліція. „Щож тепер з ними робити?" питався начальник. „Вистріляти?"

„Ні", сказав Тарзан. Він мав інший плян, і не простий, і не такий безпечний.